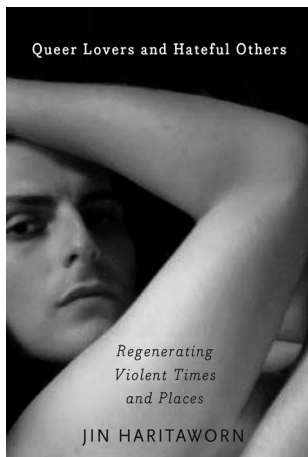

RAKKAUDEN JA VIHAN FIGUUREISTA

Emmi Vähäpassi

Jin Haritaworn (2015) *Queer Lovers and Hateful Others. Regenerating Violent Times and Spaces.* Lontoo: Pluto Press, 203 s.

Jin Haritaworn on Yorkin yliopiston apulaisprofessori ja rodullistuneisuuden kysymyksiä pitkään tarkastellut queer-tutkija. Haritaworn piti viime syksynä Suomessa Pohjoismaisen transtutkimus-symposiumin keynote-puheenvuoron, jossa hän käsitteli tuoreen monografiansa teemoja. Haritawornin teos *Queer Lovers and Hateful Others* (2015) asettuu osaksi queer-tutkimuksellista homonationalismista (Puar 2007) ja homonormatiivisuudesta (Duggan 2003) käytyä keskustelua, ja siten kiinnittää huomiota valkoisten HLB(T)-ihmisten ja queerien sekä suurten HLB(T)-järjestöjen muutuneeseen kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen asemaan. Varsinkin Yhdysvalloissa suuret HLB(T)-järjestöt ovat keskittyneet pitkään työskentelemään sen puolesta, että HLB(T)-väki sisällytettäisiin olemassa oleviin instituutioihin ja lainsäädäntöön, kuten avioliittolakiin, viharikoslainsäädäntöön ja inklusioon armeijaan. Tätä politiikkaa kriittisesti tarkastelevat queer-tutkijat ovat kysyneet: ”inkluisio mihiin”? Monet tutkijat ja aktivistit ovat nostaneet esiin

sen, miten avioliittolain uudistus hyödyttää lähinnä jo valmiiksi parhaassa asemassa olevia homoja ja lesboja, siinä missä redistribuutio ja sosiaalipoliittikan muutokset auttaisivat niitä, joiden asema on huonompi. Muun muassa Dean Spade (2011) on argumentoinut, että viharikoslainsäädäntö ei paranna niiden asemaa, jotka ovat haavoittuvaisimpia sekä väkivallalle että rakenteellisille syrjinnän ja riiston muodoille. Jasbir Puar (2007) puolestaan on kiinnittänyt homonationalismin käsitteellä huomion siihen, miten jakoa ”meihin” ja ”toisiin” tuotetaan Yhdysvalloissa nykyään esittämällä Yhdysvallat sivistyneen suvaitsevana tai homoystävällisenä ja ”toiset” takapajuisen homovihamielisinä. Puar (emt.) liittää tämän myös kapitalismiin ja biopoliittikkaan: jotkut HLB(T)-ihmiset näyttäytyvät hyvinä, tuottavina ja arvokkaina, kun taas ”muslimiterroristi” liitetään perversioon. Osa ennen patologisoidun sosiaalisen ryhmän, homo-, lesbo-, queer-, ja bi-ihmisten joukosta, voi siis nousta vaalittavan ja tuottavan elämän arvoon, siinä, missä terrorismin vastaisen sodan aikakaudella tietyt rodullistetut toiset esitetään ”meitä” ja elämää uhkaavina.

Haritawornin teos jatkaa yllämainittua keskustelua HLB(T)-järjestöjen agendan, nykyisen länsimaisen ekseptionalismin – ”HLB(T)-ystävällisyyden” määrittämisen kansakuntaan kuulumisen – ja uusliberalistisen kapitalismin suhteista. Haritaworn jatkaa Puarin (2007) teoretisointia kapitalismin, tuottavaksi tunnistettujen kehojen ja ”rakkauden” välisistä suhteista, kiinnittäen huomiota ideaalisen HLB(T)-subjektin valkoisuuden lisäksi myös subjektin kyvykkääseen ruumiiseen ja mieleen. Psykoanalyttikko Donald Winnicottin objektiisuuheteoretisointia humoristisesti hyödyntäen Haritaworn (2015, 155–156) esittää, että ”queerit rakastajat” (”queer lovers”) ovat siirtymäobjekteja siirtymässä hyvinvointivaltiota neoliberaaliin hallintaan, jossa hyvä neoliberaali subjekti on itsensä (emotionaalisesti) hallitseva, taloudellisesti ”riippumaton” ja tuottava (emt., 134), sekä oikeita tunteita herättävä että tunteva. Haritawornin (2015, 157) mukaan queerin rakastajan figuuri ”muistuttaa ’meitä’ hyvántahtoisuudestamme, suvaitsevaisuudestamme ja moninaisuuden rakkaudestamme” samaan aikaan, kun rodullistetut ja köyhät ihmiset jäävät vaille hyvinvointivaltion suojaa tai joutuvat biomedikaalisen tai

kriminalisoivan huolen, profiloinnin ja tyypittelyn kohteeksi (emt., 132–134).

Ammentaen Michel Foucault'n (1978) "rikollisen tyypin" teoretisoinnista ja Nikolas Rosen (1989) ja Beverley Skeggsin (2010) neoliberaalin itsehallitsevan kansalaisen analyysieista, Haritaworn (2015, 128–130) kiinnittää huomiota näiden hahmojen rodullistuneisuuteen ja luokkasidonnaisuuteen. Haritawornin kirja keskittyy erityisesti Berliiniin ja Saksaan, mutta seuraa hallinnan muotojen, hahmojen, tyypittelyiden ja diskurssien yllirajallisia liikkeitä. Hän kohdentaa analyysinsä kunniallisen queerin subjektin vastapariksi saksalaisissa diskursseissa viharikos- ja huonon integraation diskurssien kautta asettuvaan "homofobiseen muslimiin" ja samanaikaisesti ilmaantuneeseen "rikoksen uusijan" (*intensivtäter*) hahmoon (emt., 130).

Haritaworn seuraa viharikos-diskurssin rantautumista Saksaan ja esittää, että "queerien rakastajien" ja niin sanotun viharikollisuuden ympärille on kehkeytnyt moraalipaniikkeja. Muslimeista rakentuu niin homofobiaan, "vihaan", kuin "huonoon integraatioon" yhdistettyjä toisia, joita vasten "HLBT-ystävällinen" valkoinen saksalainen "me" tuottuu hyvänä, oikein tuntevana ja edistyksellisenä.

Queerien rakastajien suojelemisen nojalla perustellaan niin näytösluonteista ja nostalgista "plastista aktivismia" (emt., 105): kiss-innejä moskeijojen edessä ja gentrifikoituissa "homofobisiin muslimeihin" yhdistetyissä kaupunginosissa, kuin kovempaa kriminaalipolitiikkaa, maahanmuutto- ja karkotuspolitiikkaa. "Rikoksen uusijan" hahmo on niin ikään rodullistunut ja yhdistyy "epäonnistuneeseen maskuliinisuuteen", uskonnolliseen (muslimien kohdalla), konservatiivisena esitettyyn ja aggressiiviseen (emt., 133–138).

Viaton ja kunniallinen queer-subjekti, joka voi olla "uhrisubjekti" (vrt. Brown 1995) on siis lähtökohtaisesti valkoinen ja keskiluokkainen. Samalla senkin asema on kuitenkin epävakaa. Epävakaasti

depatologisoitu homo- ja lesbosubjekti ja yhä tiukasti patologisoitu transsubjekti ovat ambivalentissa asemassa kulttuurissa. Niihin liittyvät ei-rakkaudelliset tunteet sijoitetaan nyttemmin "HLBT-ystävällisissä" yhteiskunnissa kulttuurisesti rodullistettuihin toisiin. HLB-subjektien "rakastettavuus" ei ole edelleenkaan kiistatonta; "siirtymäobjekti ei ole koskaan tasa-arvoinen perheenjäsen" (emt., 157). Avioliittolakikampanjan aikana punavihreä Facebook-syötteeni täyttyi Tahdon-tunnuksella profilikuvansa täydentäneistä ihmisistä ja cis-heterovoittoisen Facebook-kaveripiiriini puheesta "rakkaudesta". Juridiset ja taloudelliset (etu-)oikeudet, joita avioliittoon liittyä, loistivat poissaolollaan tässä puheessa. Toisaalta translakikampanja edelleen patologisoiden transihmisten kokeman institutionaalisen väkivallan vähentämiseksi sai niukalti suosiota "rakkaudesta" innostuneessa kuplassani. Sukupuolen moninaisuus tuntuu olevan "rakastettavampaa", kun kyse on pojaksi nimetystä lapsesta, joka haluaa pukeutua mekkoon (*Minäkin olen Lenni* Facebook-tapahtuma, 8.6.2015), kuin silloin kun kyse on aikuisista ihmisistä, jotka saattavat kyseenalaistaa psykiatristen ja lääketieteellisten asiantuntijoiden vallan, olla vihaisia ja jopa poliittisia – tai peräti nimetä etuoikeuksia.

Haritawornin kirjan kaltaiselle, niin tiettyihin paikkoihin ja julkisuuksiin kuin figuurien ja diskurssien yllirajaisiin liikkeisiin keskittyvälle tutkimukselle on tilausta. Nyt kun suomalaisessa julkisuudessa turvapaikanhakijoiden esitetään olevan uhka ikään kuin jo saavutetulle sukupuolten tasa-arvolle ja suomalaisille naisille, on niin turvapaikanhakijan kuin suomalaisen naisenkin figuureja tarpeen tutkia. Samoin on tarpeen kysyä, miten viharikos-diskurssi toimii Suomessa.

*Emmi Vähäpassi on väitöskirjatutkija Turun yliopiston mediatutkimuksen oppiaineessa.
etevah@utu.fi*

KIRJALLISUUS

- Brown, Wendy (1995) *States of Injury*. Princeton: Princeton University Press.
- Duggan, Lisa (2003) *The Twilight of Equality*. Massachusetts: Beacon Press.
- Foucault, Michel (1978) About the Concept of the "Dangerous Individual" in 19th Century Legal Psychiatry. *International Journal of Law and Psychiatry* 1, 1–18.
- Minäkin olen Lenni* Facebook-tapahtuma. 8.6.2015. <https://www.facebook.com/events/346382902198558/> (haettu 8.6.2016).
- Puar, Jasbir (2007) *Terrorist Assemblages*. Durham: Duke University Press.
- Rose, Nikolas (1989) *Governing the Soul*. Lontoo: Routledge.
- Skeggs, Beverley (2010) The Value Relationships. Affective Scenes and Emotional Performances. *Feminist Legal Studies* 18:1, 29–51.
- Spade, Dean (2011) *Normal Life*. New York: South End Press.